

УДК 378.147.: 811.161.2

Марина ЛПАТОВА,
викладач кафедри історії,
археології, інформаційної та архівної справи
Центральноукраїнського національного
технічного університету

НАВЧАННЯ ПИСЬМА – ВАЖЛИВИЙ АСПЕКТ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Важливим аспектом мовної підготовки іноземних студентів є викладання української мови, метою вивчення якої є формування в інокомунікантів необхідних знань та умінь у всіх видах мовленнєвої діяльності – читанні, аудіюванні, усному та писемному мовленні. Писемне мовлення – це продуктивний вид мовленнєвої діяльності, якого навчають на всіх етапах вивчення іноземної мови.

Сучасна методика використовує два терміни «письмо» та «писемне мовлення». Психофізіологічною основою письма є взаємодія слухового, рукомоторного, мовленнєвомоторного та зорового аналізаторів. Під час навчання письма зазвичай мають на увазі навчання техніки письма, тобто графічним та орфографічним навичкам. Письмо – це оволодіння графічною і орфографічною системами мови для фіксування окремих слів та речень, а писемним мовленням називають вміння поєднувати ці слова в письмовій формі для вираження думки відповідно до потреб спілкування. Навчання техніки письма слугує підготовкою до оволодіння писемним мовленням. Саме на початковому етапі закладаються основи та формуються орфографічні навички. Навчання письма та формування орфографічних навичок включає ознайомлення і тренування в написанні букв; засвоєння правопису слів; написання речень, що містять засвоєні мовні явища. На початковому етапі навчання техніки письма викладач повинен враховувати особливості графемно-фонемних відповідностей української мови як іноземної, оскільки вони становлять значні труднощі для учнів. Студенти повинні навчитися використовувати звуко-літерні відповідності для письмового відтворення сприйнятих ними на слух складів, слів, коротких фраз, невеликого тексту; писати фонетичні та орфографічні диктанти.

Виконання орфографічних вправ має забезпечувати участь зорових, слухових, моторних сприймань, розвиток усного й писемного мовлення студентів. Необхідно зазначити, що на уроках вивчення орфографії реалізується лінгвометодичний принцип, згідно з яким мовна освіта учнів та їхній мовленнєвий розвиток здійснюються у взаємозв'язку.

Для навчання писемного мовлення методисти рекомендують два типи вправ: умовно-комунікативні та комунікативні. Умовно-комунікативні вправи використовуються для засвоєння мовного матеріалу у графічному

оформленні, а також для автоматизації операцій, пов'язаних з письмовим викладом думок.

До цього типу відносять вправи з моделями (трансформація моделей, розширення їх тощо). Другий вид тренувальних вправ забезпечує вміння логічно і послідовно, своїми словами передати ту чи іншу інформацію. Для навчання логічного викладу думок пропонується складання різноманітних планів: план у вигляді запитань чи називних речень тощо. Серед комунікативних вправ чільне місце займає відтворення груп речень, пов'язаних змістом. Для удосконалення вміння висловлюватися своїми словами використовується переказ, розповідь, опис, твір, написання листа другу.

Формування навичок писемного мовлення здійснюється паралельно та взаємопов'язано з навчанням читання та усного мовлення у певній послідовності: від оволодіння каліграфією, засвоєння типових звуко-буквених відповідностей через написання орфографічних диктантів, переказів, самостійного складання речень до створення власних повідомлень і тематичних творів.

Актуальною метою мовної підготовки студентів є підготовка їх до навчання на першому курсі, забезпечення їхніх комунікативних потреб для отримання якісної фахової підготовки. Формування мовної та мовленнєвої особистості студента-іноземця, який здатний вільно слухати університетські лекції, вміє працювати над текстом, трансформувати його, робити компресію на рівні речення, абзацу, тексту, складати план, конспектувати, писати доповіді – важливе завдання підготовчих відділень для іноземних громадян.

На сучасному етапі триває активний пошук шляхів удосконалення та модернізації процесу викладання української мови як іноземної у вищій школі.